

MILJØVERNDEPARTEMENTET

Kunnskapsdugnad for naturmangfoldet

Seminar om kartlegging og overvåking av naturmangfold
Statssekretær Heidi Sørensen
Oslo, 08.12.08

Foto: Reidar Hindrum, DN

Stanse tapet i naturmangfold innen 2010

For å kunne stanse tap av naturmangfold, må vi ha en kunnskapsbasert forvaltning.

Det forutsetter også at negativ utvikling for det biologiske mangfoldet må få konsekvenser for forvaltningen og medføre at vi setter inn tiltak.

De etablerte systemene for kartlegging og overvåking utgjør sammen med Regjeringens nye satsinger, vesentlige deler av selve "gulvet" i en kunnskapsbasert forvaltning.

Naturmangfoldloven

3

Vi jobber nå med den loven som kommer til å bli helt sentral for framtidens forvaltning av naturmangfoldet.

Godt kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for god forvaltning. Dette blir sentralt i den nye loven.

Kunnskapsbasert forvaltning innebærer:

Kartlegging: Må vite hva vi har av natur og hvor. Trenger systemer for hvordan kunnskapen skal samles inn, systematiseres, kvalitetssikres og formidles.

Overvåking, dvs gjentatt kartlegging med standardisert metodikk. Nødvendig for å følge utviklingen i naturen. Må sikre representativ overvåking og samordning mellom ulike prosjekter og programmer.

Formidling: Data fra kartlegging og overvåking må være lett tilgjengelig og forståelig for beslutningstakere og allmennheten.

Viktig med bruk av databaser, figurer, kart og gode nettressurser.

Naturindeks for Norge - sentralt formidlingsverktøy for å vise utvikling i naturtilstanden rundt om i landet.

Kunnskapsbasert forvaltning forutsetter

at beslutningstakere må bruke kunnskapen som en del av beslutningsgrunnlaget.

Rosa boks: Artsdatabanken

Systematiserer, samordner og formidler kunnskap om status og utvikling for arter og naturtyper. De utgjør et bindeledd mellom forskningen og forvaltningen.

Artsdatabanken får ansvaret for det nye Artsprosjektet som startes opp over jul.

Styrket 2009-budsjett

Naturmangfold totalt: +345 mill kr

Hvorav 56,5 mill kr til økt kunnskap!

5

Bilder: 1) krepsdyr med anemone på "hustaket" sitt 2) Amerikansk ribbemanet (spres fra ballastvann)

Regjeringen har sørget for et kraftig løft på i alt 345 mill kr til naturmangfold på statsbudsjettet for 2009.

Av dette går hele 56,5 av de nye millionene til å skaffe økt kunnskap om naturmangfold!

Nye penger til økt kunnskap • Kartlegging og overvåking: +15 mill kr • Artsprosjektet: +20 mill kr • Naturindeks: +15 mill kr • MAREANO: +6,5 mill kr 6	Foto: Kristin Karlsen, DN

Vi sørget for **et betydelig løft for å øke kunnskapsbasen for naturmangfold:**

Styrket kartlegging og overvåking: +15 mill kr

Artsprosjektet: +20 mill kr

Naturindeks: +15 mill kr

MAREANO: +6,5 millioner kr

Andre eks. på nye satsinger:

Fremmede arter: +10 mill kr: Kartlegging, overvåking og tiltak

Den naturlige skolesekken: +5 mill kr: Skoleprosjekt

Handlingsplaner for truede arter: +22 mill kr: Utarbeidelse av flere handlingsplaner og igangsetting av de som er utarbeidet

Nasjonal dugnad for naturmangfoldet i 2009

Bildene viser lavartene ulvelav og huldrestry fra Trillemarka, begge vurdert som truede arter på Norsk Rødliste 2006.

Viktig arbeid i 2009:

Nasjonalt program for kartlegging og overvåking

Gjennomføring av tiltak mot fremmede skadelige arter

Slutføring av nasjonalparkplanen

Verdiskapingsprosjekt

Fullskala naturindeks for Norge

Ny naturmangfoldlov

Økt skogvern

Skjøtsel og forvaltning av verneområder

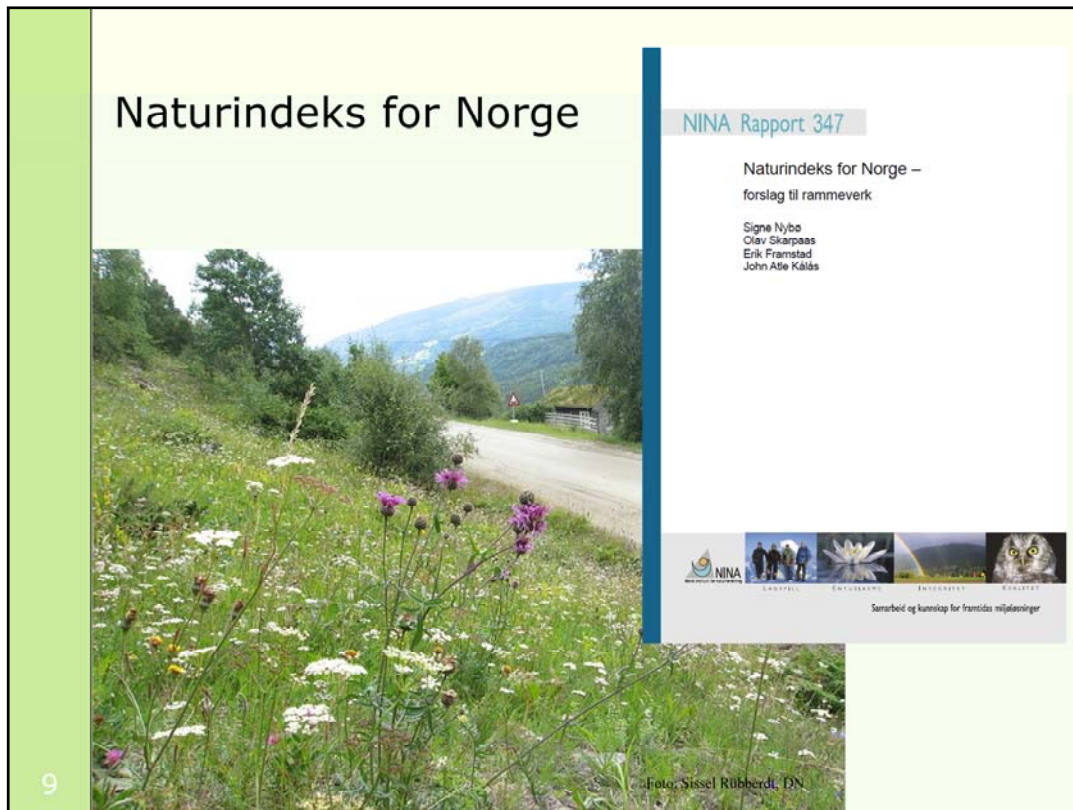

Skal vi redde det naturmangfoldet, må vi vite hva vi har og hvor det er.

Derneft må det kartfestes, slik at det kan brukes i arealplanleggingen og i andre beslutningsprosesser.

Da kan vi også ta hensyn til truede arter og naturtyper.

Naturindeks for Norge skal være et viktig **formidlingsverktøy** som skal vise utvikling i norsk natur over tid.

Den skal i størst mulig grad samkjøres med allerede pågående overvåkingsprogrammer, og det er tenkt at relevante tidsserier fra disse skal brukes i Naturindeks.

Gjennom å være et viktig formidlingsverktøy, håper vi at også Naturindeksen vil ha en viktig rolle i den kunnskapsbaserte forvaltningen framover.

Rapporten for pilotstudiet for Midt-Norge blir ferdig før jul.

I 2009 skal det utvikles en fullskala Naturindeks for hele Norge.

Mange viktige leverandører av kunnskap om natur i Norge:

Grønne sirkler: Data fra bla. Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold

Blå figurer: Andre relevante prosjekter

Artskartlegging omfatter bl.a: Kartlegging av en del truede arter, marine arter, fugler etc

Naturtypekartlegging omfatter;

Naturtypekartlegging i kommunene – både på land og langs kysten

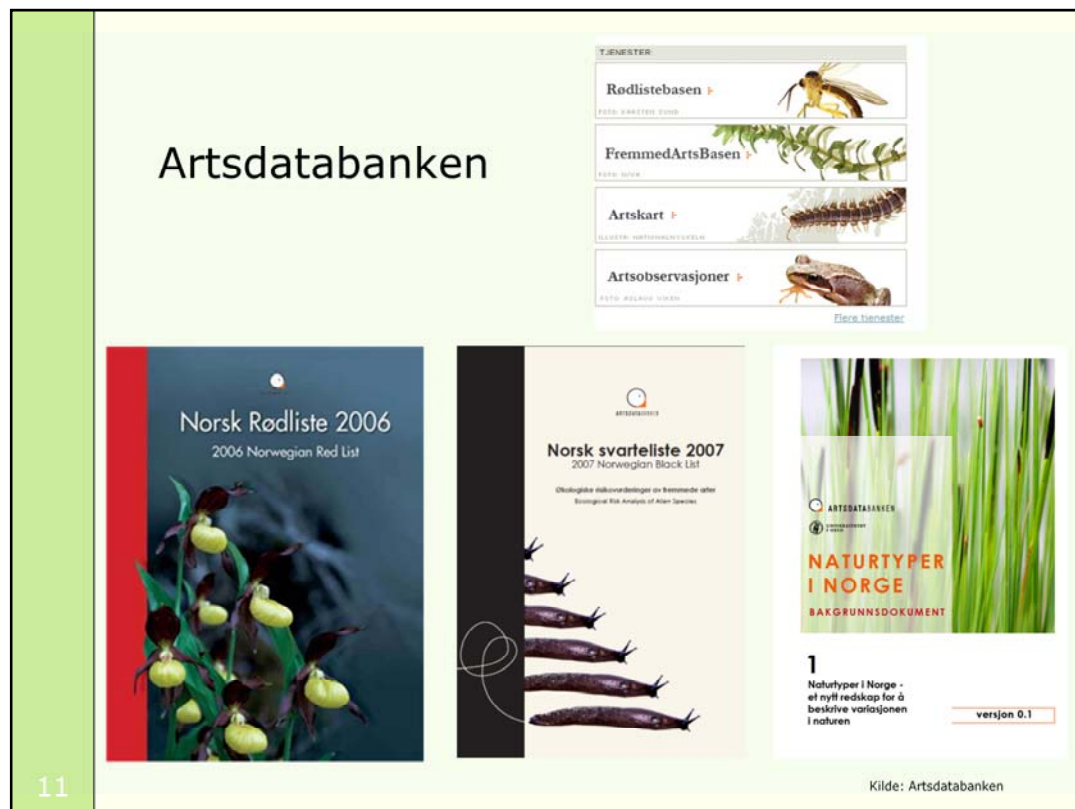
For skog: Miljøkartlegging i skogbruket

Prosjektet Naturtyper i Norge, i regi av Artsdatabanken. Legger et nytt samlet kunnskapsfundament for det videre arbeidet med naturtypekartlegging.

I tillegg til de prosjektene som inngår i Nasjonalt program, har vi mange andre prosjekter om kartlegging og/eller overvåking av biologisk mangfold:

MAREANO (hav), SEAPOP (sjøfugl), Vannrammedirektivet og Forvaltningsplanene for havområdene er alle viktige eksempler på bidragsytere i denne sammenheng.

Videre vil kunnskap fra Artsprosjektet og forskningsprosjektet Miljø 2015 gi oss viktig kunnskap.

Artsdatabanken er en sentral aktør i arbeidet med å framskaffe, sammenstille, systematisere og formidle kunnskaper om arter og naturtyper.

Viktige prosjekter så langt:

Norsk Rødliste 2006

Norsk Svarteliste for fremmede arter 2007

Naturtyper i Norge

Databaser og kart:

Rødlistebasen

Fremmedearter-basen

Artskart

Artsobservasjoner: Stort folkelig engasjement!

Viktige oppgaver i 2009:

Oppstart Artsprosjekt

Revisjon Norsk Rødliste

"Rødliste" for Naturtyper

”Svenska Artprosjektet”: startet av ArtDatabanken i 2002

Er et nasjonalt referanseverk som beskriver alle Sveriges 50 000 dyr, planter og sopp! (flercella organismer)

Hovedpilarer i prosjektet:

1. Kartlegging av dårlig kjente organismegrupper
2. Taksonomisk forskning om lite kjente arter
3. Det populærvitenskapelige referanseverket ”Nationalnyckeln”

Neste år setter vi endelig i gang det norske Artsprosjektet etter inspirasjon fra Sverige!

Skal drives av Artsdatabanken

Er et avgjørende skritt for å bedre kunnskapen om artene i norsk natur.

Vil gi nødvendig grunnlag for treffsikre tiltak for å bevare artsmangfoldet i norsk natur.

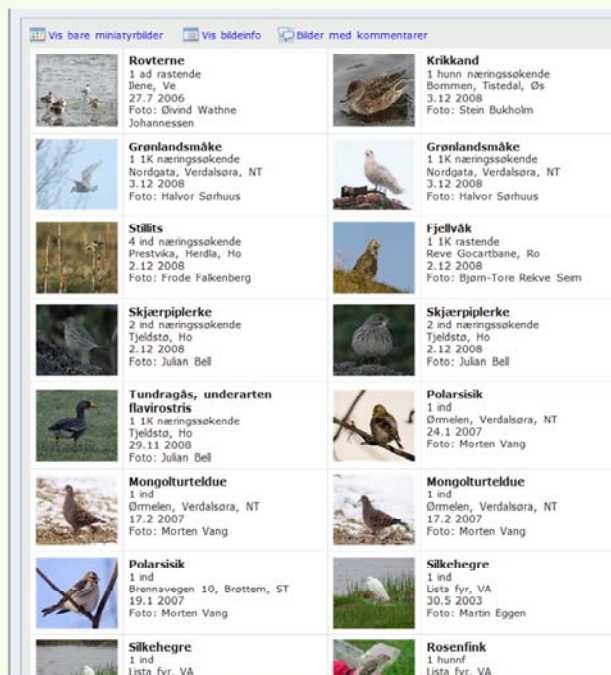
Kan bidra til å øke det folkelige engasjementet om naturmangfold.

Store synergieffekter ved å samarbeide med svenskene

Arts- observasjoner

Status 3.12.08:

Totalt 1 040 499
millioner
observasjoner!

Kilde: Artsobservasjoner.no

13

Prosjektet Artsobservasjoner er viktig for å skape økt engasjement, samt for å få økt kunnskap om arters forekomster.

Jeg vil gratulere Artsdatabanken med at det er registrert mer enn en million observasjoner allerede!

Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold har allerede bidratt til viktig kunnskapsoppbygging på en rekke områder.

Metodikk er utviklet og mye ny kartlegging er gjennomført.

Nå går vi inn i siste fase fram mot 2010 – vi går inn i siste innspurt av programmet.

Det er viktig å levere på gjenstående områder nå!

Målet er et etablert godt program også etter 2010.

Erfaringene fra fase 1 og 2 blir vesentlige i vurderingen av hvordan programmet videre skal se ut.

Da gjenstår det bare å ønske dere til lykke med konferansen.

Jeg håper dere er klare for å ta sats på nye utfordringer i vårt felles arbeid med å legge kunnskapsgulvet for naturmangfoldet!

Takk for oppmerksomheten!